

SKALDERNA I GAMLA STAN

Inledning

I boken *Skalderna i Gamla stan* av Ulf Bagge möter vi sex svenska skalders verksamma under fyra sekel: Lars Wivallius och Lasse Lucidor på 1600-talet, Carl Michael Bellman på 1700-talet, Carl Jonas Love Almqvist på 1800-talet och Evert Taube och Cornelis Vreeswijk på 1900-talet. Gemensamt för dem alla är anknytningen till Gamla stan.

Studiebokens uppläggning

Gamla stan är på sätt och vis ”huvudpersonen” i den här boken. Stadsdelen bildar bakgrunden till skaldernas liv och verk. Men boken berättar inte bara om skalderna utan innehåller också en rundvandring i Gamla stan där Ulf Bagge berättar stadens historia med anknytning till skaldernas liv.

Boken består av tre delar: *Skalderna och deras värld* – porträtt av de sex skaldernas liv och verk; *I skaldernas spår* – en historisk rundvandring i Gamla stan och slutligen *Dikter och visor* – ett urval texter av de sex skalderna.

Studiehandledningen följer bokens uppläggning och ger förslag till diskussionsfrågor och fördjupningar.

Fördjupning och bredvidläsning

I studiehandledningen finns det förslag på ett stort antal fördjupningsuppgifter som ni kan välja bland. Där finns tips på böcker att läsa och vart man ska vända sig för mera information. I slutet av studiehandledningen finns därför ett antal Internet-adresser. Där kan ni hitta information som kan vara bra i arbetet med fördjupningsuppgifterna. Den viktigaste informationskällan är annars närmaste bibliotek. Vänd er dit så hjälper de er att hitta lämplig litteratur.

I boken ingår ett antal dikter och visor, men skalderna har ju producerat mycket mera så komplettera gärna med andra verk. En stor del av deras verk är tonsatta så det kan vara trevligt att lyssna på olika inspelningar. I slutet av boken på sidan 225–231 finns en utförlig förteckning över skaldernas verk, även inspelningar. Där finns också en förteckning av böcker om skalderna, som kan användas som fördjupningslitteratur. Flertalet böcker och även en del inspelningar finns att låna på bibliotek. På sidan 231 finns också information om databaser på Internet där man kan leta efter ytterligare böcker och fakta om skalderna. Här finns också adresser och telefonnummer till museerna om Bellman och Cornelis Vreeswijk m.m.

Planera studierna

Första gången ni träffas är det bra att lägga upp en plan för studierna. Börja med att skaffa er en överblick över bokens uppläggning. Vill ni följa den slaviskt eller vill ni lägga upp arbetet på ett annat sätt? Ni kanske tycker att något kapitel verkar intressantare än de andra, då kan ni börja med det. Det är helt upp till gruppen hur ni vill arbeta. Men det är viktigt att ni alla är överens om den arbetsgång ni vill följa.

Bestäm sedan vad ni ska läsa till nästa gång och om ni ska göra några fördjupningsstudier. Fördjupningsuppgifterna kan fördelas så att ni arbetar två eller flera tillsammans. Redovisningen kan ske i form av ett kortare föredrag där ni turas om att prata. Därefter samtalar hela gruppen.

Sammankomsterna kan planeras så att ni börjar med en kort repetition av vad ni tog upp förra gången, sedan fortsätter ni med dagens avsnitt. Innan ni skiljs åt bestämmer ni vad ni ska ta upp nästa gång och fördelar eventuella fördjupningsuppgifter.

Om ni vill göra vandringen i Gamla stan bör ni redan

vid första träffen avsätta en sammankomst för detta samt utse en liten arbetsgrupp som ordnar med de praktiska detaljerna. Ni kan naturligtvis göra promenaden på egen hand med hjälp av boken men vill ni bli guidade måste ni i god tid kontakta Ulf Bagge och bestämma tid med honom. Vandringen tar 1–1,5 timme.

Bor ni inte i Stockholm bör ni i god tid ordna med transporten. Ska ni åka i egna bilar, med tåg eller hyra en buss? Fråga andra studiecirklar om de vill följa med, i så fall kan ni samordna transporten.

Resan bör planeras i detalj. Det är mycket som ska stämma. Ska ni övernatta eller blir det en dagsutflykt? Hur gör ni med maten? Flera olika frågor dyker upp. Låt arbetsgruppen presentera ett förslag som ni tillsammans diskuterar och kommer överens om.

I slutet av studiehandledningen hittar ni Ulf Bagges telefonnummer samt uppgift om vart ni kan vända er om ni vill övernatta i Stockholm.

I studiehandledningen finns också förslag på ett antal studiebesök. Även dessa bör planeras i god tid.

Generationsamverkan

Gamla stan är Stockholms äldsta stadsdel och dess historia är en viktig del av vår huvudstads framväxt och betydelsefull för hela Sverige. Ta kontakt med en skola och hör efter vilket intresse det finns för gemensamma studier. Lämpliga lärare att kontakta är lärare i svenska och historia. Diskutera med lärarna hur projektet kan läggas upp. Det går bra att utgå från studiehandledningens frågeställningar och fördjupningsuppgifter men tänk på att anpassa dem till ungdomarnas intressen och mognad.

GAMLA STAN

Här föddes Stockholm

Ulf Bagge berättar här kortfattat om Gamla stans äldsta historia.

Fördjupning: Vill ni veta mera? Läs någon bok om Stockholms allra tidigaste historia, se litteraturförteckningen på sidan 225.

SKALDERNA OCH DERAS VÄRLD

De skapade den svenska visan

I denna introduktion till den svenska visan berättar Ulf Bagge om François Villon.

Fördjupning: Om ni är intresserade av Villons diktning kan ni läsa *Det lilla testamentet och strödda ballader*. François Villon i svensk tolkning av Axel Österberg, se litteraturförteckningen på sidan 225.

1600-TALET

Lars Wivallius – fogdeson och friherre

Kapitlet handlar om Wivallius äventyrliga levnad i Sverige och utomlands.

- ❖ Vad visste ni tidigare om Wivallius? Känner ni till några av hans dikter? Vilka?
- ❖ Läs och samtala om Wivallius dikter på sidan 184–189.
- ❖ Dikterna är långa och skrivna på gammaldags svenska. Tycker ni att det är något hinder?
- ❖ Vad vill Wivallius säga med sina dikter? Har han något genomgående tema?

Fördjupning: Läs någon eller några av de böcker av och om Lars Wivallius som finns uppräknade på sidan 225.

- ❖ Ta gärna reda på mer om levnadsförhållandena på Wivallius tid. Läs t.ex. *Fästningsfångar* av Christer Feiff.

1600-TALET

Lasse Lucidor – upprorsledaren

Lasse Lucidor levde liksom Wivallius ett hårt liv. Han hette egentligen Lars Johansson och Lucidor är den vanligaste av hans pseudonymer. Han kallas ”den svenska visans fader”.

- ❖ Gör han skäl för det epitetet, tycker ni? Varför?

- ❖ Hur har han påverkat senare tiders svenska diktning? Ge exempel.
- ❖ Lucidor var drygt 30 år yngre än Wivallius. Tror ni han kände till Wivallius dikter? Kan man märka någon påverkan?
- ❖ Läs och samtala om Lucidors dikter på sidan 190–195. Jämför dem med Wivallius dikter. Vilka likheter finns?
- ❖ Läs Giljare kval och samtala om varför dikten kunde uppfattas som en smädeskrift.
- ❖ Var Wivallius och Lucidor typiska 1600-talsmänniskor? Vad var utmärkande för tidsandan och människors sätt att leva och tänka? Hur avspeglar sig tidsandan i deras dikter?

Fördjupning: Läs någon eller några av de böcker av och om Lasse Lucidor som finns uppräknade på sidan 225–226.

- ❖ Lyssna på Ulf Bagges tolkning av Lucidors dikter.
- ❖ Lucidor var inte ensam om att råka illa ut p.g.a. det han skrivit. Läs och samtala om *Ord mot ordningen. Farliga skrifter, bokbål och kättarprocesser i svensk censurhistoria* av Bengt Åhlén.

1700-TALET

Carl Michael Bellman – musikern

Ungefär hundra år efter Lucidor föddes Bellman. Även på 1700-talet var det ett hårt liv att vara skald.

- ❖ Varför har Bellman fått en så framträdande plats i vår vistradition.
- ❖ Varför älskar vi hans visor?
- ❖ Vad är det som gör att hans visor känns så svenska? Är det, t.ex. hans natur- och människoskildringar?
- ❖ Läs och samtala om Bellmans dikter på sidan 196–204. Jämför Bellman med Wivallius och Lucidor. Är han påverkad av dem? Ge exempel på likheter och olikheter.
- ❖ Märker man att Bellman levde i ett annat århundrade än sina företrädare? Ge exempel. Är det en annan tidsanda, motivkrets, språkdräkt osv.?

- ❖ Vad är utmärkande för 1700-talet?

Fördjupning: Läs gärna flera av Bellmans dikter och samtala om dem. Lyssna också på olika inspelningar. I litteraturförteckningen på sidan 226 finns ett urval böcker om Bellman som kan vara trevliga att läsa. Fördela böckerna mellan er, läs och berätta för varandra.

Studiebesök: Gör ett besök på Bellmanmuseet.

1800-TALET

Carl Jonas Love Almqvist

– i morfaderns spår

Almqvist föddes i slutet av 1700-talet men levde större delen av sitt liv under 1800-talet. Han var två år när Bellman avled. Almqvist har inte bara skrivit dikter utan också romaner. Vissa av hans idéer ansågs väldigt radikala för sin tid.

- ❖ På vilket sätt skiljer sig Almqvists personlighet, levnadsöde och författarskap från de tre tidigare skalderna?
- ❖ Har han några likheter med de övriga? Märker man några influenser?
- ❖ På vilket sätt är han präglad av sin tid?
- ❖ Ulf Bagge skriver att Almqvist var en länk mellan Bellman och Evert Taube. Vad anser ni om det?
- ❖ Almqvists lyrik består främst av de kortdikter som han själv tonsatte och kallade för *Songes*, drömmar. På sidan 204–206 hittar ni några av dem. Dikterna var nyskapande för sin tid och fick ett mycket positivt mottagande av dåtidens publik. Hur uppfattar ni på *Songes* idag? Tilltalar de även en modern publik?
- ❖ Lyssna gärna till olika inspelningar av *Songes*.
- ❖ Läs några av de dikter, bl. a. *Sesemana*, som han skrev i landsflykt. Ett fåtal finns i boken på sidan 206–208. Hur uttrycker han sin hemlängtan?
- ❖ Ulf Bagge kallar Seseman för en Fredmansgestalt. Jämför de båda litterära gestalterna. Vilka likheter finns?

- ❖ Unikt för Almqvist var att han visar ett socialt engagemang i sitt författarskap. Det var inte vanligt vid den här tiden. Hur kommer det sig att han hade detta engagemang, tror ni? Vem, vilka påverkade honom?

Fördjupning: Vändpunkten i hans författarkarriär var romanen *Det går an*. Läs och samtala om den. Varför blev den en vändpunkt för Almqvists karriär?

- ❖ 1851 gick Almqvist i landsflykt. Det gick rykten om att han gjort sig skyldig till ett giftmordsförsök. Man fick aldrig någon klarhet i om han var skyldig eller inte. Vad tror ni? Läs och samtala om den teori som läggs fram i *Oskuld och arsenik* av Stig Jägerskiöld.

1900-TALET

Evert Taube – konstnär och sjöman

Så är vi då framme vid vår egen tid och Evert Taubes visor har vi ju alla ett förhållande till.

- ❖ Berätta för varandra om vad Evert Taubes visor betytt för er.
- ❖ Vad är det i Evert Taubes visor som gjort dem så populära? Läs och samtala om det urval som finns på sidan 208–217. Läs dem som dikter och fundera över språket, berättartekniken samt person- och naturskildringarna.
- ❖ Hur många kan ni melodin på? Sjung gärna tillsammans eller lyssna på lite olika inspelningar. Det finns ju mycket att välja bland, se sidan 228–229.
- ❖ Jämför Taubes texter med de andra fyra skaldernas. Vem har han främst påverkats av? Ge exempel på olika influenser.
- ❖ Evert Taube rörde sig i många olika miljöer och mycket av det han skrev bygger på hans eget liv och har inspirerats av hans omfattande resor. Jämför visorna ur hans olika motivkretsar. Hur skiljer de sig åt vad gäller berättarteknik, språk och stämningläge etc? Vad känner man igen som typiskt för honom?
- ❖ Hur avspeglar sig samhället och dess villkor i Taubes författarskap?

Fördjupning: Evert Taube var oerhört produktiv och skrev också en hel del prosa. Välj tillsammans ut några böcker, fördela dem mellan er, läs och berätta för varandra.

1900-TALET

Cornelis Vreeswijk – vår tids Bellman

Cornelis kom ursprungligen från Holland men har kommit att inta en viktig plats i vår svenska visstradition.

- ❖ Ulf Bagge kallar honom ”vår tids Bellman”. Varför gör han det? Ge exempel på likheter med vår 1700-talsskald.
- ❖ Jämför Cornelis litterära värld med Bellmans. Jämför personskildringarna och hur de båda beskriver Stockholmsmiljön. Vad är typiskt 1700-tal respektive 1900-tal? Hur märks det att det är 200 år emellan de båda skalderna?
- ❖ Lyssna på Cornelis Bellmantolkningar.
- ❖ Även Evert Taube inspirerades av Bellman. Jämför vilka uttryck Bellmanintresset tagit hos Evert Taube respektive Cornelis Vreeswijk.
- ❖ Cornelis var en mästare i språkbehandling. Han förvandlade vardagsprosa till poesi. Läs det urval dikter som finns på sidorna 218–224. Jämför hans språk med de andra skaldernas.
- ❖ Det finns alltid ett starkt samhällsengagemang hos Cornelis. Hur uttrycker han det i sina visor?

Fördjupning: Läs flera av Cornelis dikter och samtala om dem. Lyssna på några inspelningar.

- ❖ Läs och samtala om Oscar Hedlunds bok *Cornelis. Scener ur en äventyrars liv*.

I SKALDERNAS SPÅR

En vandring genom sekler

Ulf Bagge tar nu med oss på en vandring genom Gamla stan och i skaldernas spår.

SLOTTET TRE KRONOR

Den gamla kungaborgen

- ❖ Läs och samtala om frihetsvisorna *Ack libertas du ädla ting!* av Wivallius, se sidan 184–186, och *Skulle jag sörja då vore jag tokot* av Lucidor, se sidan 192. Båda skrivna under deras respektive fängelsetid i Smedjegården på slottet Tre kronor.
- ❖ Varför kallas de frihetsvisor?
- ❖ Vad har visorna gemensamt? Språkligt, innehållsmässigt osv?
- ❖ Vilket budskap har de?
- ❖ Hur uttrycker skalderna sina känslor?

Fördjupning: Läs mer om slottet Tre kronor. Det finns en del information på Internet, adress finns i slutet av handledningen.

Studiebesök: Gör ett studiebesök på Museum Tre Kronor. Adress och telefonnummer hittar ni på sidan 231.

HOVPOETEN I SLOTTSHÄKTET

Här satt Bellman i tio veckor

Fördjupning: Försök ta reda på lite mer om Bellmans fängelsetid.

VISKLUBBEN KURBITS

Visans hemvist under 1970-talet

- ❖ Har ni några personliga minnen från Visklubben Kurbits eller Visprämen Storcken? Berätta i så fall för varandra.
- ❖ Lyssna gärna på någon eller några av de trubadurer som var populära på 70-talet.
- ❖ Bjud in någon trubadur till cirkeln.

Fördjupning: Ta reda på mera om den här perioden i den svenska visans historia. Hör med närmaste bibliotek om det finns någon litteratur, kontakta Svenskt visarkiv, adress och telefonnummer finns på

sidan 231, och fråga efter informationsmaterial. Gamla tidningsklipp är också en informationskälla. Om ni bor i Stockholm kan ni gå till Kungliga biblioteket och titta i gamla tidningar, adress finns i slutet av studiehandledningen. Intervjua trubadurer som var med. Någon av dem kanske vill komma och berätta. Låt redovisningen och samtalen ackompanjeras med smakprov ur visrepertoaren.

STORTORGET

Gamla stans äldsta mötesplats

- ❖ Läs och samtala om Samuel Columbus bok *Mål-Roo eller Roo-Mål*. Vilken bild ger han av Lasse Lucidor?

Fördjupning: Ta reda på mera fakta om Svenska Akademiens historia. Har ni tillgång till Internet kan ni gå in på Svenska Akademiens hemsida. Webb-adressen hittar ni i slutet av handledningen.

- ❖ Varför instiftade Gustav III akademien?
- ❖ Vad har den för uppgift och funktion? Har det förändrats under årens lopp?
- ❖ Vilka kända skaldar har tillhört/tillhör akademien? Hur många kvinnor?
- ❖ Vilken litterär genre är främst företrädd?
- ❖ Vilka andra medlemmar har akademien haft under årens lopp?
- ❖ Vilken betydelse har akademien haft hittills för den svenska kulturen? Vilken betydelse har den för kulturlivet idag?
- ❖ Vilka ambitioner har den för framtiden?
- ❖ Är det några författare som inte suttit i akademien som borde ha gjort det? Varför fick de ingen plats i akademien, tror ni?

NUMMERLOTTERIET

Bellman i fru Fortunans tjänst

Fördjupning: Ta reda på mera om Nummerlotteriet. Fakta kan ni hitta i Lars Widdings bok *Svenska äventyr*. Det går också att söka på Internet. Sök på ”Nummerlotteriet”.

- ❖ Hur fungerade Nummerlotteriet?
- ❖ Var det populärt?
- ❖ Varför startades det?

KÄLLAREN FIMMELSTÅNGEN

Här mötte Lucidor sitt öde

Fördjupning: Ta reda på mera om vad som hände den ödesdigra kvällen när Lucidor mördades. Enligt Ulf Bagge finns förhören med de inblandade att läsa i Stockholms kämnärsrätts protokoll. Vänd er till Stockholms stadsarkiv, de kan säkert hjälpa er. Där finns gamla domstolsprotokoll och andra historiska dokument om Stockholm arkiverade. Adress och telefonnummer hittar ni i slutet av studiehandledningen.

Studiebesök: Varför inte göra ett studiebesök på Stadsarkivet? Hör er för om de kan ta emot en grupp. Det kan vara mycket givande om ni vill fördjupa er i Gamla stans historia.

KÖPMANGATAN – KINDSTUGATAN

Advokaten Wivallius

Fördjupning: I det här kapitlet beskrivs en del av Wivallius advokatverksamhet. Han företräder en änka som vill få del av ett arv på 25 000 daler.

- ❖ Hur mycket pengar är det idag?
- ❖ Ta reda på lite grand om svensk mynthistoria. På Kungliga Myntkabinettets hemsida på Internet kan ni läsa om svensk mynthistoria.

Studiebesök: Myntkabinettet är Sveriges Ekonomiska Museum. Det ligger på Slottsbacken i Stockholm. Gör gärna ett studiebesök. Adress och telefonnummer hittar ni i slutet av handledningen.

BRÄNDA TOMTEN

Gustav Vasas ”prenterij”

Fördjupning: Här berättar Ulf Bagge om hur det första kungliga boktryckeriet skapades av Gustav Vasa 1526.

- ❖ Ta reda på fakta om den svenska boktryckarkonstens historia.

TYSKA BRUNNSPLAN

Litterära frukostar med musikaliska efterspel

Fördjupning: Ta reda på mera fakta om hovmålaren David Klöcker Ehrenstrahl.

RUNT JÄRNTORGET

Det vimlade av krogar och vinkällare

Fördjupning: Carl Larsson föddes på Prästgatan i Gamla stan. Hans föräldrar hade ett nykterhetsvårdshus i huset där de bodde.

- ❖ Det finns mycket skrivet om Carl Larsson. Läs och samtala om hans liv och konstnärskap.

DEN GYLDENE FREDEN

Anrik mötesplats för konstnärer

Fördjupning: Ta reda på mera fakta om Den Gyldene Freden och konstnärslivet på krogen. Ni som har Internet kan gå in på restaurangens hemsida, adress i slutet av studiehandledningen.

Studiebesök: Gör ett studiebesök och upplev atmosfären! Kanske en lämplig plats att avsluta cirkeln på. Glöm inte att vara ute i god tid för att boka bord. Det är en populär krog, inte bara bland konstnärer och skaldar.

STORA NYGATAN

En gata med litterära traditioner

Fördjupning: Ta reda på mera fakta om Lars Johan Hierta och Aftonbladet.

På Internet kan ni hitta en hel del information om ni söker på ”Lars Johan Hierta”. Aftonbladet har en historik om tidningen på sin hemsida, adress finns i slutet av studiehandledningen.

Böckerna om *Den svenska pressens historia* är under utgivning. De första två banden har utkommit. Ytterligare två är under produktion. Information om utgivningen hittar ni på Internet, adress i slutet av studiehandledningen, samt på Kungliga bibliotekets sökmotor libris, se sidan 231.

YXSMEDSGRÄND

Ulla Winblad – kurtisan och sångmö

Fördjupning: Läs och samtala om Lars Widdings bok *Sångfågeln* som handlar om Ulla Winblads liv.

STORA GRÅMUNKEGRÄND

Fredman – den olycklige urmakaren

Fördjupning: Läs och samtala om *Fredmans epistlar* och *sånger*.

- ❖ Hur skildras Fredman?

RIDDARHUSTORGET

Kungamördaren Anckarström på schavotten

- ❖ Vad anser ni om det straff Anckarström fick?
- Fördjupning:* Ta reda på bakgrunden till mordet.
- ❖ Varför ville man mörda Gustav III?
 - ❖ Vilka var de sammansvurna?

- ❖ Vilken bakgrund hade de?
- ❖ Hade de något folkligt stöd?

Läs och samtala om *Drottningens juvelsmycke* av C. J. L. Almqvist.

- ❖ Hur skildrar Almqvist händelsen?
- ❖ Vilken bild ger han av Anckarström?

RIDDARHUSET

Adeln och konsten

Fördjupning: Försök skaffa er en bild av drottning Kristina och hennes tid.

- ❖ Hurdan människa var hon?
- ❖ Vad utträttade hon som drottning?
- ❖ Vilken betydelse hade det på lång sikt att hon bjöd hit så många kulturpersonligheter?

Viss information kan man hitta på Internet, sök på ”drottning Kristina”.

Adeln var mäktig på den här tiden och hade sin glansperiod under Karl XII.

- ❖ Ta reda på lite grand om de svenska adelsätterna och vilken roll de spelat i svensk historia. Information finns bl.a. på Internet, sök på ”adel”.
- ❖ Vad tycker ni om Almqvists uttalande om adeln på sidan 161?

SPINNHUSET OCH BOLLHUSTEATERN

Bland sångare och tukthuskvinnor

- ❖ Samtala om det märkliga i att kombinera spinnhus och operasång.
- Fördjupning:* Ta reda på under vilka förhållanden kvinnor levde på den här tiden.
- ❖ Läs och samtala om *Vävarnas barn* av Per Anders Fogelström.

SKEPPSBRON

Stadens profil mot världen

- ❖ Studera Elias Martins tavla på sidan 172–173 samt på bokens omslag (detalj) och samtala om vad som finns kvar och vad som förändrats. Ta gärna med fotografier och jämför.

Studiebesök: Gör ett besök på Mosebacke och titta ut över Stockholm därifrån.

DEN SVENSKA VISAN

En levande konstform

- ❖ Håller ni med Ulf Bagge om att visan är en diskriminerad konstform? Motivera.
- ❖ Hur kan man öka intresset för den svenska vis-traditionen?

Studiebesök: Gör ett besök på Cornelis Vreeswijk-museet.

Adresser och telefonnummer

- ❑ Ulf Bagge tel. 08-530 28 336, information om och beställning av guidad vandring i Gamla stan.

- ❑ Stockholm Information Service, Sverigehuset
Box 7542, 103 93 Stockholm
tel. 08-789 24 50 vx (Stockholmsinformation allmänt), 08-789 24 25
fax 08-791 86 66 (hotellbokningar).
- ❑ Museum Tre Kronor:
www.stockholmsmuseer.com/museer/trekronor.php3
www.royalcourt.se/kungliga_slottet
- ❑ Kungliga biblioteket, Humlegården
Box 5039, 102 41 Stockholm
tel. 08-463 40 00
www.kb.se
- ❑ Svenska Akademien: www.svenskaakademien.se
- ❑ Stockholms stadsarkiv
Kungsklippan 6, Box 22063, 104 22 Stockholm
tel. 08-508 283 00
www.ssa.stockholm.se
- ❑ Kungliga Myntkabinettet,
Sveriges Ekonomiska Museum
Slottsbacken 6, Box 5428, 114 84 Stockholm
tel. 08-519 553 00
www.myntkabinettet.se
- ❑ Den Gyldene Freden, Österlånggatan 51
Box 2269, 103 17 Stockholm
tel. 08-10 90 46 (bordsbeställning)
www.gyldenefreden.se
- ❑ Aftonbladet:
www.aftonbladet.se/amc/stefan/hist.html
- ❑ Den svenska pressens historia: www.ra.se/sph

Manus Ann-Christin Nedgård
Bilda Förlag, Box 42053, 126 13 Stockholm
Tel. 08-709 04 00
e-post: info@bildaforlag.se
www.bildaforlag.se

© 2001 Bilda Förlag

ISBN 91-574-7426-5

BILDA FÖRLAG